

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimni nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemam za avstro-ograrske dežele za vsa leta 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vsa leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 30 h. Za pošiljanje na dom računam se za vsa leta 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročilo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne osira. — Za oznanila plačuje se od štiristopenjskega petič-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se bliže govilljo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Národna Tiskarna“ telefon št. 85.

Posl. Šuklje pred volilci.

V dvorani novomeškega „Narodnega doma“ se je vršil v soboto večer volilni shod, katerega je sklical dvorni svetnik in državni poslanec g. Fran Šuklje. Predsednikom shoda je bil izvoljen novomeški župan, g. dr. J. Schegula, podpredsednikoma pa župan metliški, g. Jutraš in župan črnomeljski, g. Puhek.

Predsednik je pozdravil volilce iz Višnje gore, Črnomlja, Metlike in Novega mesta ter dal besedo g. poslanca.

Državni poslanec Šuklje je govoril nekako takole: Srčno vas pozdravljam, volilci novomeški in zlasti vas, ki ste prišli iz daljnih volilnih krajev. Žal, da stopam pred vas s praznimi rokami. Moja krivda ni. Leta 1897. sem bil izvoljen, da bi v parlamentu delal, imel sem vedno najboljšo voljo, a saj poznate žalostne razmere v parlamentu. O resnem delovanju že več let ni govora. Vendar nisem zanemarjal krajevnih koristij in nadlog. Zlasti mi je bila vedno pred očmi nujnost vašega vodovoda. Hvaležno priznam, da sem našel glede tega v dež. posl. dr. Tavčarju podpornika. Dež. zakon je že na Dunaju, da se predloži v Najvišje potrdilo. Vse je pripravljeno, zato upam, da bodele Novomeščani kmalu pili zdravo studenčico. Potezal sem se tudi za občila, za dobre drž. ceste. In tu morem povedati svojim črnomeljskim volilcem, da je vprašanje glede ceste iz Luže preko Streklovice in Črnomlja do Vinice v najboljšem tiru. Ministrskemu predsedniku sem sam izročil obširen ekspozé in generalni projekt, in dr. Körber mi je obljubil, da ukaže še letos izdelati tehnični projekt. Ker se za to cesto zanima tudi deželni predsednik, smem upati, da se bo cesta začela delati kmalu. Sicer pa bom imel tekom štirih tednov glede te ceste s Črnomeljci še poseben razgovor, z Belokranjci pa mi bode govoriti zlasti glede svinoreje, radi katere sem storil že korake, da bi jo podpirala vlada z državnimi prispevki.

Splošni notranji položaj v Avstriji je najboljši karakterizovan z besedo — obstrukcija. Pred petimi leti skoraj še vedeli nismo, kaj je obstrukcija, sedaj pa razsaja že od l. 1897. ta pošast ter je napravila nepopisno škodo. Obstrukcija je onemogočila tvorno silo zakonodajstva, izpraznila državne blagajne, spravila v skrajni nered avstrijsko upravo ter vsekala skeleče rane našemu narodnemu gospodarstvu. Moderna država brez zakonodajstva ne more obstajati. Zakonodajalni aparat ne sme počivati, kajti družbene in gospodarske razmere se spreminjajo vedno, zato pa treba novih zakonov. Mi pa že štiri leta nismo sklenili niti jednega novega zakona. Še huje je z narodnim gospodarstvom in z deželnimi financami. Največji konsument in najvažnejši kupec je država sama. V pospeševanje narodnega blagostanja pa rabi vlada investicij, toda od l. 1897. se še ni odobrilo noben proračun. Tako pa se je morala vlada lotiti blagajniških preostankov in danes vlada v državnih blagajnah suša. Naše uradništvo je zbegano, ugled parlamenta pa je vsled obstrukcije padel tako globoko, da veljamo v svetovni politiki manj kot Italijani. Zato pa pravim, da je obstrukcija za državo velika nesreča. Če bi tolkla in bila toča ves mesec in vsak dan po 24 ur, bi škoda v državi ne bila tako velika, kakor je sedaj. Prizadeti smo prav zelo tudi Kranjci. Za nas so se vlade vedno premalo brigale,

zato pa ljudstvo beži preko morja v daljne dežele. Körberjeva vlada pa je vendarle predložila parlamentu zakon glede nove zveze z Dunajem in s Trstom preko Bohinja in Gorice. Ta železnica bo pomagala dvigati bogastvo naše dežele, ki leži v vodnih silah. Miza je pogrnena, a sestri ne moremo za njo radi obstrukcije.

Tri leta so obstruirali Nemci, sedaj obstruirajo Čehi. A ko moram reči, da je bila nemška obstrukcija neutemeljena, izvirajoča iz jalovih razlogov, tega o češki obstrukciji reči ne morem in ne smem. Jezikovne naredbe so bile Nemcem itak le preteza za obstrukcijo. Vendar morem reči, da bi bil lahko Baden postopal drugače. Padel je le vsled strahu dvornih krogov pred pouličnimi nemiri. Gautsch je nato prenaradil naredbe v nemškem smislu in obdržal le določbo, da mora biti v čisto čeških okrajih uradni jezik češki, a Nemci še niso bili zadovoljni, dokler niso zmagali na celi črti. Prišel je Clary, mož brez sledu državne modrosti, ki se ni menil za glas češkega naroda, in ki je vrhu vsega razžalil Čeha še z zloglasno Kindingerjevo naredbo. Körber je predložil troje jezikovnih načrtov, ki niso sprejemljivi. Čehi so jih odklonili, in če bi bil jaz Čeh, bi jih tudi. Ugovarjajo jim pa tudi Nemci, zlasti na Moravskem, a to je gol humbug, kajti istina je, da so ti jezikovni načrti v nemškem interesu, zlasti še na Moravskem. Čehi so začeli torej proti tem vladnim predlogom obstrukcijo, najprej tehnično, končno pa hrupno. Zasedanje pa se je moralo zaključiti.

Dasi imamo Slovenci škodo od češke obstrukcije, smo Čeha vendar podpirali v njih boju. Dal Bog, da se Slovenci nikdar ne ločijo od Čehov! (Dobro!) Morda bi se nam taka ločitev celo drago poplačala, toda koncesije bi bile samo efemerne vrednosti, od danes do jutri. Te koncesije nam izvijejo takoj zopet iz rok, ko bi bili poraženi Čehi. Zato pa je za Slovence najbolje, da gojé do Čehov vedno lojalnost, ki temelji na krvnem sorodstvu, in skupnih interesih in v skupnih nasprotnikih. Nisem vročekrvnen radikalec in vedno sem skušal ohraniti z Nemci dobre odnose, a reči moram, da je sedanja nemška pohlepnost nečuvana. Nemci kar nočejo razumeti, da smo Slovani iz istega testa kot oni. Naš boj za enakopravnost proglašajo za napad na svojo posest, in če se potezamo za narodne šole, kriče: „Zadaviti nas hočejo! Kradejo nam posest!“ Zato pa Slovincem ne kaže zapustiti Čeha. Nemška pohlepnost je namreč nenasična. Ko se jim izpolni želja, že prihajajo z drugo. Kriza je torej tu, država je skrajno bolna. Seveda se oglašajo zategadelj poklicani in nepoklicani zdravniki. Reči pa moram, da se mi zde vsa njih zdravila ničvredna.

Poslanec Steinwender je priporočal, naj bi se razpustil državni zbor, in se vršile nove volitve. Toda potem bi došlo z desnice in z leve še več radikalnejših elementov v parlament, in sprava bi bila še bolj oteškočena. Nekateri mislijo, da bi nas rešila splošna, jednaka, direktna volilna pravica. Za to sredstvo se navdušujejo zlasti socialni demokrati in celo slovenski sila konservativni poslanci. Oslepili so jih namreč uspehi leta 1897., ko je poslala V. kurija same duhovnike. A jaz se s tem sredstvom vendarle ne strinjam. Res, da dandanes služi vsak doraslec državi, in da se državno premoženje opira največ na indirektni davek, da zato ne gre nikogar izključevati od volilne pravice. A ta pravica ne more biti razdeljena na jednake deleže. Saj je jasno,

da imajo volilci nejednako zanimanje in važnost za državo, ter da ni staviti na isto stopinjo svetovno uglednega vseučiliškega profesorja in pouličnega pometaja. Sicer nas pa tudi nči zgodovina, da posledice take splošne, jednake in direktne volilne pravice niso najboljše. Ako imajo že na prsvetljenem Francoskem tako spriden, gnil, korumpiran parlament, česa se moremo nadejati šele pri nas!

Posl. Ebenhoch je svetoval, naj se oktroira nov državnozborni opravilnik in jezikovni zakon. To sredstvo je tako radikalno, da se vlada nanje ne more ozirati. Opravilnik je res neraben, in mogoče ga je spremeniti tako, da se onemogoči tehnična in silovita obstrukcija — če obstruirajo pešiča poslancev. Če pa bi hotel obstruirati večji oddelek zbornice, n. pr. Čehi, bi se opravilnikova vrednost takoj razkadila v nič. Jezikovni zakon pa je vlada že itak umaknila, ko je sprevidela, da ga vsa zbornica odklanja.

Liberalni tirolski poslanec dr. Grabmayer se je poganjal za to, da se s § 14. oktroira nemški posredovalni jezik. Meni se zdi sploh vsak posredovalni jezik absolutno nesprejemljiv. Slovesno pa protestiram, da bi se oktroiral nemški posredovalni jezik. Kot drž. uradnik in načelnik samostojnega urada sam čutim težavo, ki vzraščajo iz mnogojezičnega poslovanja. Vendar pa rečem: Dokler bode kaj Slovencev, ne bomo nikdar dovolili, da bi se dala nemščini prednost, ali da bi se vpeljala kot drž. jezik! (Dobro!) Ustava nam določa enakopravnost vseh jezikov. Vsak urad je na to ustavo prisegel. A če že sedaj ti uradi pri vsaki priliki prezirajo ustavo zaječene slovenske pravice, kaj se bi go-dilo šele potem, če bi se sprejel Grabmayerjev predlog, ter bi se dalo z njim vsakemu uradniku sredstvo, da zatira jezikovne pravice nenemških narodov! Tako torej odklanjamo tudi tega liberalnega tirolskega zdravnika.

Kako pa je po mojem mnenju pomagati Avstriji iz grde zagate? — V to svrhu treba jasnega programa, energično razsodne vlade, in dobro organizovane stalne parlamentarne večine. Priznavam: lahko rečeno, a sila teško storjeno.

Jasen program, t. j. vedeti moramo, kam plovemo? V nas ni bolen samo parlament, temveč bolna je ustava naša. Dandanes je razdrta in ohromela ona ista ustava, katera je bila sklenjena l. 1867. od naših političnih nasprotnikov direktno proti nam, in glejte čudo! — iste stranke so jo zlomile, dasi so jo svoj čas ustvarile sebično za se. Zato pa se stanovito pomirjenje našega cesarstva more doseči le potom ustavne preembebe. Centralistični ustroj — ta vzor naših starih birokratov — ne ugaja Avstriji, ker ni primeren ne zgodovinskemu razvoju, niti različnosti dejanskih gospodarskih in kulturnih razmer. Državni zbor je preobložen s tvarino, zato je ne more zmagati. Potem pa, mari ni nesmisel kovati postavbe za dežele n. pr. za Galicijo ali Bukovino — v katerih večina poslancev nikoli ni bila. Preustrojiti je tedaj ustavo — ne v federalističnem, tega odloznoznega izraza nočem rabiti — pač pa v avtonomističnem smislu tako, da se bo centralnemu parlamentu baviti z onimi zadevami, ki so v istini skupne vsej monarhiji, druge stvari pa je odstopiti dež. zborom.

Ali ugovarjalo se mi bo: z razširjenjem dež. avtonomije podavši slovenske

manjšine v mešovitih deželah. Saj jih že sedaj mrcvarijo deželno zbornice večine v Gradcu in Celovcu, v Trstu, Gorici in Kopru, kaj pa bo potem, če se področje dež. zborom še pomnoži in razširi?

Toda ta argument ne odločuje. Pred vsem ni pozabiti, da pripada slovenska delegacija že dolgih 20 let oni večini, ki se je naslanjala v svojem programu na dve glavni točki: narodno enakopravnost in dež. avtonomijo. Večkrat, žalibog brezvpešno, sem že zahteval od svojih ožjih tovarišev, naj bi vendar enkrat korenito preštudirali preporno to vprašanje ter rešili ga dogovorno z rojenimi avtonomisti, Čehi in Poljaki. Slovenci moramo formulirati precizne pogoje in uvete, pod katerimi smo pripravljene tudi mi sodelovati pri avtonom. preustroju državne ustave. Avtonomija deželna namreč ni več škodljiva za našo narodnost, kakor hitro se potom drž. zakona zagotove narodne pravice manjšinam v mešovitih deželah. Tedaj zakon v varstvo in obrambo narodnih manjšin, jasen zakon, gospoda moja, nobenih splošnih fraz, nego konkretna določila, kake pravice je prisojati manjšinam in katerim javnim organom, na podstavi narodne avtonomije, bodi izročeno varstvo teh pravic. V podrobnosti se ne spuščam, a preverjen sem, da bi osnova samostojnega šolskega sveta, samostojnega deželnega kulturnega sveta, ustanoviti narodni kurij v deželnem zboru in dež. odboru i. t. d. v primerno preosnovno cesarskih uradov omogočila n. pr. tudi štajerskim Slovincem, da bi se končno tudi sprijaznili z razširjenjem deželne samouprave.

Istotako bi se dalo urediti finančno vprašanje, namreč težavno razmerje med aktivnimi in pasivnimi deželami.

Tako sem zavzet za to globoko segajočo drž. preosnovo, da se niti pred to mislijo ne ustrašim, uveljaviti jo potem s § 14. Opuščam pa to misel le iz jednega razloga. Za tako operacijo treba izvrstnega operaterja. Takih operaterjev pa v Avstriji, žal, nimamo.

S tem pa ni izključeno, da bi se ne dala na podlagi takega programa ustanoviti stalna drž. zbor. večina. Sedaj ni nobene večine več, stara je razbita, „Arbeitsmajorität“ osnovana proti Čehom, se je sama zrušila tekem 24 ur. Levica sploh ni več v stanju, niti s pomočjo nove koalicije ne, ustvariti trajno večino, niti tedaj ne če se ji pridružijo Poljaki in nem. konservativci. V opoziciji so še držali skupaj levičarji, a le za silo, a izročite jim vlado, in takoj si bodo v laseh. Demoralizovani parlament se zbudi k delu le tedaj, če se iznova združijo stranke stare večine. Temelj za to smo položili že jugoslovanski poslanci, združivši se s češkim veleposestvom in Treinfelsovo skupino. Ako si Čehi, ki so poleg velike darovitosti dokazali mnogokrat državniško zmernost in previdnost, ne bodo dali vezati rok po kvarnem radikalizmu, ako do jeseni počakajo s svojimi ukrepi ter se pri njih vsaj nekoliko ozitajo na težavno stališče jugoslovan. prijateljev, hkratu pa tudi na nujne potrebe avstrijske države, potem sem uverjen, da se zopet zverži stara desnica, toda očiščena prejšnjih nedostatkov, prešinjena z novo življensko energijo.

Toda gola restitucija stare večine še nikakor ne pomiri razdejane države. Težiti bo za tem, da se ta večina pomnoži z zmernimi elementi iz leve. Poštena po.

ravnava je Slovanom možna z vsemi onimi nemškimi strankami, ki stoje res še na avstrijskem programu, katere ne škilijo preko črnožoltnih mejnikov in so pogamati dovelj, da svojega avstrijskega rodoljuba ne vržejo pod miso, kakor hitro kdo izmed kričave jate nemških nacionalcev — n. pr. Schönerer ali Wolf — vzdigne svoj glas.

A kakšno je razmerje med nami in s sedanjim ministrom?

Koerberjeva vlada ima nekaj prav odličnih členov v svoji sredi, katerim ni odrekati niti strokovne sposobnosti niti državniskega pogleda. Koerber sam je moč, poln dobre volje, izkušen in neumorno delaven uradnik, ki Slovanom nikakor ni protiven. Navzlic temu se bojim, da nas s svojo popustljivostjo nasproti neopravičnim italijanskim in nemškim zahtevam ne prisili v hudo opozicijo.

Ne pripadam k onim vročekrvnim in kratkovidnim politikom, ki bi najrajši takoj začeli napad na vlado, če se v naših političnih okrajih imenuje adjunktom ali notarjem kak naš nasprotnik. Vem namreč, da imajo ministristva večkrat vezane roke. Iz premnogih žalostnih skušenj vem tudi, da je celo nečuvstvena breztačnost nekaterih slovenskih poslancev naravnost onemogočila vladi, ugoditi nam. Ali vzlic temu je imenovanje državnega nadpravdnika v Gradcu direktna žalitev, direktna provokacija slovenske narodnosti. Zahtevali smo le to, da bodi imenovanec uradnik, ki je slovenščine zmožen. Toda imenoval se je mož, ki je slovenščine docela nezmožen, zato pa za svojo nalogo nesposoben. To je tako neosnovano preziranje naših prirojenih in ustavnih pravic, da mora iz tega nastati najnevarnejši preudic za razmerje med slovensko delegacijo in vlado. Želim, da se varam, a dozdeva se mi, da nam bo boj proti Koerberju vsiljen.

S tem bi lahko svoj govor končal, toda govoriti hočem še o drugi prevažni stvari, o onem nesrečnem strankarskem boju, kateri razjeda politično gibanje na Kranjskem. Jedne stvari si ne dam očitati od nikogar ne, to je plašljivost, in rajši imam, da me proglasé neprevidežem nego strahopetcem. Govoriti pa moram o teru perečem vprašanju tembolj, ker sem nekako izzvan bil, pokazati svojo barvo. Saj se je še tu pred kratkim neki slovenski politik, kateri sicer nima ne dežel, niti državnega mandata, a navzlic temu narekava politiko „Slovenčeve“ stranke, naravnost in brez najmanjšega povoda, zaleval v mojo skromno osebo. Dr. Šusteršič dejal je namreč: „Kak razloček med slovensko državnozbornsko politiko danes in pred desetimi leti! Takrat je vodil našo delegacijo Šuklje, mož brez načel, strog oportunist, kateri je pazil le na to, da je pri vsaki priliki varoval liberalne interese, danes pa vodijo“ — tako je patetično vskliknil — „našo dunajsko politiko stanovitna načela!“

Čemu taki neosnovani napadi na moža, kateri se namenoma dosihmal ni vtikal v sedanje obžalovanja vredne kranjske homatije? In ti napadi so tudi stvarno povsem neopravičeni. Ne bom govoril o tem, da je pred 10 leti slovenska konservativna stranka na Dunaju bila zastopana po tako uglednih veljakih, kakor sta bila rajnki deželni glavar dr. Poklukar in rajnki kanonik Klun. Uprav sramotenje je teh prezaslužnih mož, katera sta po skušenosti in modrosti daleč prekosila sedanjo, ne baš orjaško konservativno politiko, ako se jima sedaj očita, da sta se bila udala „breznačelnemu vodstvu“! Sicer pa, dr. Šusteršič je še mlad odvetnik, in tedaj nočem zahtevati od njega one stroge logičnosti, katera je prvi karakteristikon juridično mislečega moža. Mari ne sprevidite velikanskega protislovja, v katero je zagazil kolovodja „Slovenčeve“ stranke s tem, da mi je predbacival breznačelnost, v istem hipu pa povdarjal, da sem se vedno in stanovitno potegal za liberalne koristi? Saj je v tem priznal, ne le da sem imel svoja načela, temveč celo, da sem dejanski delal na njih oživotvorjenju. Pa pustimo to na stran, recimo z drom. Šusteršičem, da sem zares jaz pred 10 leti vodil na Dunaju slovensko politiko, ter da sem jo vodil ne po načelih, temveč po oportunističnih ozirih. Uspeh naj sodi in vprašam vas: katera doba je bila nerodovitnejša za narod slovenski, za naše duševne in gmotne potrebe, tista preklicana doba mojega vpliva,

ko smo se slovenski poslanci vendar vsako leto ponasali s to ali ono pridobitvijo, ali pa srečna sedanost, ko g. dr. Šusteršič z mogočno desnico diriguje vso slovensko politiko na Dunaju, kajti jasno je kakor beli dan, da je večina, zlasti kranjskih državnih poslancev golo orožje v rokah tega političnega režiserja?!

Meni vsaj se dozdeva, da Šusteršičev vpliv ni ugoden niti našemu postopanju na Dunaju, niti strankarskemu gibanju na Kranjskem. To izrekam povsem odkrito, z isto odločnostjo, s katero obojam nevedne naše prepire. Mi dunajski Slovinci smo si ohranili gorko rodoljubje, neakaljeno po vsakdanjih praskah, in verujete mi, boli nas, ko iz daljave gledamo divji boj na Kranjskem. Ali je moralo priti do take združljivosti našega političnega življenja? Še ni štiri leta tega, odkar smo zborovali slovenski državni poslanci v stanovanju g. dr. Šusteršiča in pod njegovim predsedstvom, in predmet našega posvetovanja je bila tista famozna sprava! Vse je takrat gorelo za to spravo, pač iz različnih, deloma zelo prozornih nagibov in vzrokov, ki jih ne bodem analizoval. Le to naglašam, da sem bil jaz edini, kateri je izrecno odsvetoval od te sprave. Rekel sem: Vaša sprava se ne bo držala, kajti razdvajajo nas ne le osebnosti in malenkosti, temveč svetovni nazori. Kar hočete vprizoriti danes, — rekel sem tedaj svojim tovarišem, — spominja me na epizodo v veliki francoski revoluciji, katero so zgodovinarji krstili Lamouretov poljub. Bilo je l. 1792. poleti, ko je za vojvoda Brunšviški stal s svojo armado na francoskem ozemlju, takrat se je v francoski zakonodavni zbornici dvignil liberalni škof Lamourette ter z ginljivim govorom rotil svoje tovariše, češ: „Vsi smo sinovi jedne matere, pozabimo kar nas razdvaja, oklenimo se onega, kar nas združuje, poljubujmo se kakor bratje!“ In zares, francoski poslanci, kar pijani lepih teh fraz, so se začeli poljubljati; navzlic tem poljubom, par mesecev kasneje so si rezali vratove, da je bilo kaj. In tako — dejal sem svojim tovarišem — sklenili boste danes svojo „spravo“, in čez malo mesecev si boste zopet grje v laseh nego kdaj prej.

Ker tedaj nisem zaupal uspehu sprave, stavljal sem sam čisto pohleven predlog. Zahteval sem, naj se zvežejo slovenski državni poslanci v to svrhu, da bi vsled njihovega vpliva slovenski časopisi preporna vprašanja razpravljali zgolj s stvarnega stališča, opustivši tiste grde osebnosti. Naravno je, da sem sijajno pogorel. Dvignil se je proti mojemu predlogu sam dr. Šusteršič, on, ki v domači politiki nastopa z isto sigurno avtoriteto, kakor med meteorologi Rudolf Falb. Obsodil je moj predlog, češ: nima nobene vsebine, in svet bi se nam smejal, če ga sprejmemo. Danes pa se svet smeje pone srečeni spravi, in o mojem predlogu bi danes marsikdo želel, da bi tedaj bil več milosti našel pri svojih sodnikih.

(Konec prih.)

V Ljubljani, 6. avgusta.

Kaj namerava vlada?

„Pester Lloyd“ piše, da se do jeseni, t. j. tekom bodočih šestih tednov, ne zgodi nič. Potem se za poskušinjno skliče državni zbor. Vlada se trudi neumorno, da pręgovori Čeha, da opuste obstrukcijo. Bržčas predloži vlada nov načrt jezikovnega zakona, ki se izroči najprej odseku v pretres. Če tudi načrt ne pride pred zbornico, bodo vendar med tem poslovali drugi odseki. Kar se tiče večine, vlada ne želi stare večine, ker bi ji stopila seveda levica takoj nasproti, a tudi Čehov si noče napraviti sovražne. Vlada želi, da si vse stranke obdrže svobodno roko in se zedinjajo le od slučaja do slučaja glede dnevnega reda in opravilnika.

Umor kralja Humberta.

Policije se bavijo sedaj s tem, da doženejo, kolik je bil obseg zarote proti kralju Humbertu, ter so zategadelj polovile že celo vrsto ljudi, ki so bili v zvezi z Brescijem, ali ki so notorični anarhisti. Državna policija Zedinjenih držav je dognala, da sta ondi dve sekti anarhistov, katerih ardišči sta Patterson in Newyork, in katerih voditelja sta Ciancabilla in Malatesta. Prva sekta si je postavila nalogo, uničiti

sedanjo družbo in njene glavarje, druga sekta je nekako smernejša ter amatra moritev vladarjev le za „privatno stvar“ posebno velikarčnih značajev. Obe sekti sta si jako sovražni. Bresci je bil med najvernejšimi pristaši Ciancabilla. Ta je dal njemu in tovarišem denarja, priporočil do anarhistov v Parizu, Lyonu in Genovi. Pred odpotovanjem Brescija v Evropo se je zbrala sekta na baaket, pri katerem je Ciancabilla navduševal odhajajoče tovariše. Vsakemu je dal 100 iztisov svojega lista „Questione Sociale“. V Havru so Brescija in tovariše, ki so zapustili Newyork 10. junija, sprejeli francoski in italijanski anarhisti ter jim dali denarja. Morilo — menda štirje — so se dogovorili, da se anidejo čez mesec dni v Monzi. Dogovorjeno je bilo, da kralja umoré vsekakor in sicer tisti, kateremu bo prilika najugodnejša. Policija je baje dognala, da je anarhist črevljar Leandro Niccoli 28. julija brzojavil iz Milana Bresciju v Bologno: „Pridi takoj, vse je pripravljeno!“ Bresci se je odpeljal takoj in se peljal skozi Piacenzo. Spremljala ga je njegova ljubica, Theresa Ghina, ki ima nanj največji vpliv. Niccoli je Brescija spremljal do telovadnega prostora, potem pa zginil. Zaprl pa so anarhista Lamierja in Quintavalleja, ki sta bila na dan umora v Monzi. Tudi Thereso Ghino so zaprli. V Florenci, Pratu, Perugiji, Neapolju in Beneventi so zaprli šest delavcev. V Rimu pa so zaprli na kolodvoru človeka, ki je prišel iz Foligna ter si je potem v ječi hotel na steni razbiti lobanjo. V Sieni so zaprli 16 anarhistov in anarhistinj. A tudi v Trstu so zaprli nekaj anarhistov. Med temi vratarja hotela „de la Ville“ in posestnika hotela „Moncenisio“, ker sta dobivala anarhistične liste. Tudi dva gostilničarja so aretirali. Kralj Viktor Emanuel je kupil prostor, kjer je bil oče umorjen. Tam bo javen park s spomenikom. Tudi v Milanu postavijo Humbertu spomenik. Truplo Humberta leži sedaj v kapeli v kraljevem gradu v Monzi. Pogreb bo 9. t. m. v Pantheonu v Rimu.

Vojna na Kitajskem.

Angleški poslanik v Pekinu, Macdonald, je 21. julija sporočil v Tsientsin, da se napadi nadaljujejo tudi po 16. juliju, in da morajo mednarodne čete, ko se približajo Pekinu, hitro napredovati, da zabranijo napade na poslaništvo. Nekdo drugi pa je brzojavil l. t. m., da je angleško poslaništvo v Pekinu še trdno. Med tem Rusi in Japonci prodirajo dalje proti Pekinu in so imeli že nekaj bitk s Kitajci. 30. julija so začeli Japonci onkraj arzenala Haiku na Kitajce. Japonci so se morali umakniti, ker jih je bilo premalo. Boksarji v južni Kitajski so porušili ob Yangcekiangu in Thodeju več misijonskih hiš ter pomorili mnogo misijonarjev. Po odhodu Lihungčanga so se vojski združili z boksarji. V Wutsungu in Šanghaju se Kitajci pripravljajo na odpor, zato je med tujci mnogo strahu. Angleži so tudi v Šanghaju nesložni z drugimi vojski ter hujskajo Japonce proti Rusom. Poroča se tudi, da so bili Rusi pri Nintšvangu premagani ter so morali pustiti železnično prog med Nintšvangom in Portarthurjem Kitajcem. Okoli 40.000 Kitajcev preganja Ruse. Tudi v Korejo so vdrla Kitajci. V Mandžuriji se nadaljujejo boji vsak dan. Rusi so zasedli mesto Sahalin. Vse kaže, da bode boj s Kitajci radi ogromne prostranosti države in radi velikanskih čet, razkropljenih po vsej deželi, jako težak. Nemci pošljejo baje še jeden voj.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 6. avgusta.

— Kar ste iskali, to ste skupili. Ubogi „Slovenec“! Kar smili se nam, ko vidimo, kako ga kolje, ker smo na njegovo predrzno sumničenje, da je liberalizem indirektno kriv umora kralja Umberta, odgovorili z zgodovinsko dognanimi fakti, ki kažejo, da so že pred stoletji bili mej katoliškimi duhovniki prav takšni blazni fanatiki, kakor se dandanes nahajajo mej anarhisti, da so bili mej duhovniki posamezni taki, ki niso samo učili umora kraljev, nego so tudi kralje dejanski morili. Navedli smo tri slučaje: dominikanca Clementa, ki je umoril kralja Henrika III., Ravailloca, ki je umoril kralja Henrika IV., in Gerarda, ki je umoril Viljema I. oranjskega. To je bilo preveč za ubogega „Slovenca“, toliko bolj, ker smo tudi omenili,

da so tudi nekateri jezuitje teoretično učili umor kraljev. Kaj nam je na to odgovoril „Slovenec“? Da je bil Clement norec, da je bil Ravailloca norec, in da je bil Gerard čarovnik. Ali ste slišali, ljudje božji? Vrh tega je še povedal, da Ravailloca ni bil duhovnik nego učitelj. Istina! Ravailloca ni bil duhovnik, a bil je člen cerkvenega reda feuillantov in tak verski fanatik, da je imel — vizije! Sicer pa naj čitatelji naši vzemo v roko katerokoli objektivno zgodovino, pa se bodo prepričali, kako smešno je „Slovenčev“ prizadevanje, otresti se teh treh katoliških anarhistov. A kaj naj rečemo šele o opravičevanju tistih jezuitov, ki so učili, da je dovoljen umor kraljev? „Slovenec“ taji tudi to. Sodišče v Toulousu pa je že okoli l. 1757., ko je klerikalec Damiens poskusil umoriti kralja Ludovika XIV., po daljšem dokazovanju spoznalo, da uče nekateri jezuitje umor kraljev, in je dalo dotična jezuitska deja javno sežgati. O vprašanju, če so jezuitje učili umor kraljev, se je v nas že pred leti, ko je Aleš Ušeničnik še na gimnaziji hlače trgal, vnela daljša polemika, v kateri je odličen „liberalen profesor“ in slovenski pisatelj prav v našem listu dokazal resničnost te dolžitve tako, da je klerikalcem popolnoma sapa zaprl. Sicer pa je res nepotrebno, se o tem dalje pripraviti, ko priznava „Slovenec“ v soboto sam, da je neki jezuit učil, da je dovoljeno umoriti — tirana. S tem je dovolj povedano. Dominikanec Clemens je smatral Henrika III. za tirana in ga umoril, Ravailloca je smatral Henrika IV. za tirana, Gerard pa Viljema oranjskega. Res so bili vsi trije nekaki tirani, ker katoliški cerkvi in zlasti jezuitom niso hoteli pustiti tiste oblasti, ki so jo prej imeli. Rečeni trije morilci so jih smatrali za tirane, kakor je smatral Caserio Carnota in Bresci kralja Umberta za tirana! Po vsem tem se res ne moremo načuditi, zakaj je „Slovenec“ tako iz sebe, ker smo rekli, da so prvi razširjevalci anarhističnih naukov bili jezuitje, fanatični klerikalci Clement, Ravailloca in Gerard pa predniki Caseria, Luccenija in Brescija!

— Slomškova slavnost na Ponikvi, ki se je včeraj vršila, je bila jedna največjih in najimpozantnejših narodnih slavnosti, kar jih je kdaj videl Sp. Štajer. Udeležba je bila vzlic slabemu vremenu ogromna. Slavnost se je izvršila v najlepšem redu in v najlepšem soglasju, dasi je „Slovenec“ v soboto kar naravnost izzival, z očitnim namenom, da provzroči na tej slavnosti razpor. „Zlata zrna“, ki jih je „Slovenec“ začel priobčevati neposredno pred slavnostjo, so bila prav drzna provokacija, ali slovenska inteligenca se ni dala preplašiti, in slavnost je tudi pokazala, da „Slovenčev“ poskus, zanetiti pri tej slavnosti razpor, ni padel na rodovitna tla. Poročilo o slavnosti smo morali z ozirom na referat o Šukljejevem shodu volilcev odložiti za jutri.

— Laži graškega „Tagblatta“ so tako neumne in smešne, da jih navadno ne smatramo niti vrednimi, da bi jih zavračali. V soboto pa je prinesel v svoji prilogi, v kateri odkladajo svoje surovosti neki ljubljanski nemški nacionalni srboriteži, tako laž, da jo moramo pribiti v nov dokaz, kako nečuvstveno drzni so ti dopisunčki v svojih lažeh. Tam se namreč trdi, da so bili vsi govori pri otvoritvi češke kočé na Grintovcu vseskozi nemški. Resnica pa je, da se ni spregovoril niti jeden nemški govor, nego da se je vseskozi govorilo le slovensko in češko. Tudi občevanje med vdeleženci je bilo le slovensko in češko.

— Demonstrativno žalovanje. Iz Trsta se nam piše: Tega kar se godi v zadnjem času v Trstu, in to pod zagrinjalom znaka sožalja povodom smrti kralja Umberta, ni mogoče opisati; trditi se more samo, da izvestno ni mesta v celej Italiji, ki bi obleklo toliko in takšne sozalne obleke, nego jo je o tej priliki ravno Trst v Avstriji. Vlada s policijo pa to gleda mirno in še nekako zagovarja to ne le protiaustrijsko, temveč tudi protidinastiško demonstracijo, koja imenitno vodi slavni tržaški magistrat se svojimi različnimi delegacijami. Stvar se bliža vrhuncu; kajti že Italijani sami reagirajo usiljujoči in groze gospodovalni irendentarski stranki: „Čemu hočemo demonstrirati, mi smo pošteni Italijani-Avstrijci“. Še vse to naj bi bilo, ako bi demonstracija imela neke gotove meje — do sem in ne dalje — dokler

bi se ta sozalná komedija igrala le v mestu — ali stvar dobiva še vse drugo lice s tem, da je ukazala vladajoča magistratova klika se svojim trobilom „Piccolom“ na delu, da se morajo pokazati tudi po vsi tržaški okolici znaki in gletje že vihraje po vseh šolah in občinskih hišah tržaške okolice dolge črne zastave in različne črne tkanine ter oznanujejo okoličanam Slovincem, da leži na parah njih slavni kralj Umberto, ki je bil umorjen od moža svojega rodu... Ne, to ni več šala, ni več demonstracija, to je že izzivanje, žaljenje in teptanje pravic sodeležnikov Slovincem, preziranje slovenskega življa in zatiranje avstrijskega patriotizma. Pa slavna vlada z organom mnogoštevilne policije to mirno gleda in še mirneje dopušča te žalovalne komedije, ki imajo vse znak najbrezobzirnejšega iredentizma; vlada dopušča tako počenjanje, ki je škandal za moderno veldržavo kakor je Avstrija; naj le dopuščajo še dalje; vendar naj zna tudi že danes vlada, da Primorje je sedaj še v Avstriji. Unanost sicer kaže, kakor da se Primorje v najkrajšem času vtelesi združeni Italiji, vendar predno se to zgodi, moralo bo biti Jadransko morje ob vsej avstrijski obali poruščeno s slovansko krvjo. — Tisti pa, ki hočejo tu Italijo, naj grejo čez lužo, če so oni že pri vladnih ali pa pri magistratovih jastih.

— „Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ ima dne 8. in 9. t. m. v Mariboru svojo XIII. skupščino. To bosta zopet dva praznika za učiteljstvo, ki ga združuje „Zaveza“. Vzpored temu zborovanju nam izpričuje, da se resno zaveda „Zaveza“ svoje velike naloge, da temeljnijsje delovanje na zdravi podlagi, in da je v resnici zastopnica in zagovornica interesov vsega avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva. „Učiteljski Tovariš“ piše tem povodom. Ne zdi se nam potrebno, da bi tu navajali vse tisto, kar je nam priborila „Zaveza“, a eno se nam zdi vendar vredno posebnega poudarka: s pomočjo „Zaveze“ se je zbudilo med našim ljudstvom, bodisi med tistimi vrstami, ki so delovanju in stremljenju našega učiteljstva prijateljski naklonjene, bodisi med tistimi vrstami, ki goje do naprednega in liberalnega učiteljstva strupeno sovraštvo, zanimanje in upoštevanje. Dobro vemo, kakšna je bila naša preteklost. Nobeden stan, razen kmetiškega in delavskega, ki sta in deloma tudi še danes — sužensko služila visoki, brezobzirni, izcerpajoči in nenasitni gospodi, nima tako žalostne preteklosti. Ob pogledu vanjo nam more zakipeti kri, in z bridkimi občutki stojimo ob grobovih svojih prednikov. Učitelj Deska stoji v vsi svoji mizeriji pred našimi očmi. Vsa ona doba prekletstva, suženjstva in pasjega življenja, katere žalostni reprezentant je izsušeni Deska, nam plava v krvavem žaru med kljoci po masevanju pred očmi. V nas se dviga moč kot ogenj iz Vezuva, ki si je z lastno silo napravil pot skozi trdo zemeljsko skorjo. Pogledi v preteklost nam dajejo moč za bodočnost, in naša sedajnost nas dela močne, ko nam je treba odbijati ostudne in neosnovane napade posvečenih rok, ko nam je treba prenehanja boja, da si ustvarimo pravično in ugodno materialno pozicijo med drugimi potrebnimi in nepotrebnimi stanovi. Nesramno laže tisti, kdor govori ali piše, da nima naše delovanje programa in smotra, da ravnamo po načelih pravega liberalizma samo zavoljo tega, ker smo se vdali ali — kakor se glasi njih omlačena fraza — udinjali liberalizmu, ker je nasprotnik cerkve. Nihče nam ne more dokazati, da smo se kdaj pokazali nasprotne cerkvi kot taki. Nasprotni smo le onim, ki jo vladajo, in to zato, ker so nasprotni oni nam. V boju posameznih stanov velja še dandanes geslo: Oko za oko, glava za glavo! To opazujemo v prirodi sami. Kadar se stepo elementi — recimo ogenj in voda — ne odneha prej eden, da ne podleže drugi. Ta princip velja tudi pri nas. A od svojih nasprotnikov se razlikujemo v ti glavni točki, da se bojujemo mi za to, kar nam gre, in da smo v tem boju zgolj stvarni in mirni, oni pa iztezajo glabljive roke po tem, kar jim ne gre, in so v tem boju zgolj osebni in strastni. V zadnjem času, odkar smo stopili s pravo barvo na dan, smo morali čuti toliko nesramnih, uprav sirovih osebnih napadov, da zalije človeku dušo gnus in zaničevanje. Seveda

so že davno umrli časi, ko je učitelj mirno prenašal udarce, ki so padali po njem. Porušili smo „pons asinorum“, in novi šolski zakon nas je iztrgal iz klešč, ki jih je zapredla pajčevina v srambi krutega orožja grozovite inkvizicije. Nad nami plava solnce svobode, in naše duše pljejo to dobrodejno luč. Ne morem se torej prečuditi onim izmed svojih vrst, ki silijo v temo nazaj in si natikajo prostovoljno jarem tlačanstva. Posamezniki se morda prav dobro počutijo v tej temoti, zakaj dobičkarija in nepoštenost dobro plačuje izdajice. A nikdar in nikoli več ne pridejo časi, da bi še kdaj objemal vse učiteljstvo črni plašč, v katerega senci ugasne luč svobodne misli in napredka. Nikdar in nikoli več! Da, bili so časi, ko sta bila absolutna vladarja vsemu, kar je životarilo, cerkev in grad, ali teh časov ni več in jih nikoli več ne bo! Moč gradov je razpadla v nič, cerkev je izgubila zavoljo brezprimernega ravnanja svojih služabnikov malone ves kredit, ostala nam je samo vera v pravičnost, ki deli dobremu delu plačilo, a slabemu delu kazen! S takimi mislimi prepojeni se bomo zbrali dne 8. in 9. t. m. v krasnem mariborskem „Narodnem domu“. Iz vseh slovenskih in istrskohrvatskih pokrajin bo prihitelo naše vrlo učiteljstvo v zeleno Štajersko, da si tamkaj tovariši in tovarišice prijateljsko stisnejo roke, da si v resnem zboru zbrani nabere novih moči za nadaljnje delovanje na polju narodnega, naprednega, svobodnega šolstva, in da si v prijateljskem krogu razvedre duha in v dobri volji zamore težke in otožne misli.

— Laški naskok na občinsko avtonomijo. Laška stranka v Istri je po vsi pravici v strahu za svojo nadvlado. Oslobojenjce Hrvatov in Slovincem iz laškega jarma se vrši sicer počasi, a konstantno. V zadnjih desetih letih je že marsikaka občina prišla v slovanske roke in celo v tacih občinah, kjer Lahji že stoletja vladajo, začeli so se ljuti boji za gospodarstvo. To je dalo povod, da so Lahji začeli razmišljati, kako bi si zagotovili vpliv tudi na take občine, ki že niso več v hrvatskih rokah in zlasti kako bi zamogli preprečiti hrvatsko uračovanje. In našli so tako sredstvo. Deželni zbor istrski je v jedni zadnjih sej sprejel zakonski načrt, ki ima na videz jako humanitaren, hvalevreden namen, v resnici pa je njegov smoter, utesniti občinsko avtonomijo in razširiti vpliv deželnega odbora. Rečeni zakon zagotavlja občinskim tajnikom razmerno dobro gmetno stanje stalnost služb in tudi pokojnino, kar je vse hvale vredno, zajedno pa določa, da je imenovanje stalnih občinskih tajnikov odvisno od deželnega odbora. Seveda je ob sebi umljivo, da bo deželni odbor potrjal samo take tajnike, ki se bodo z dušo in s telesom zavezali laški stranki. Zaveden Slovan gotovo ne zadobi nikdar tega potrdila, ne bo torej nikdar postal definitiven in nikdar deležen dobrot rečenega zakona. Ako se pomisli, da je pri istrskih občinah tajnik največkrat duša občinskega odbora, potem si je lahko predstavljati, kake posledice bi imel sklenjeni zakon. Ker pa je ta zakon v direktnem nasprotju z načeli občinske avtonomije, je pričakovati, da se ne odobri.

— Pohvalno priznanje. Z dekretom z dne 28. julija t. l. je okrajno glavarstvo ljubljansko v imenu ces. kr. deželne vlade izreklo posestniku in mesarju gosp. Ivanu Počivavniku v Ljubljani pohvalno priznanje za pogumno in energično postopanje pri reševanju Marije Urbanc iz ognja, kateremu postopanju se je zahvaliti, da se je Marija Urbanc rešila gotove smrti.

— Vojaštvo v Ljubljani je zdaj večinoma na vajah, ali sredi tega meseca bo vsaj nekaj dni kar mrgolelo vojakov. Dne 14. t. m. pride namreč iz Celovca cela 12. brigada, obstoječa iz pešpotka št. 17, lovskih bataljonov št. 8, št. 9 in št. 20, divizijskega artilerijskega polka št. 8 in štirih eskadron huzarskega polka. Dne 15. t. m. pride v Ljubljano domobranski polk št. 5 dni v Trsta. To vojaštvo ostane menda dva dni v Ljubljani in odrine potem na vaje proti Turjaku.

— Glas iz obrtniških krogov. Piše se nam: Kakor čujemo, bodo v kratkem razpisana razna stavbinska dela za novo justično palačo. Radovedni smo, se li bodo deželna vlada pri tej priliki ozirala na domače tvrdke, ki so v vsakem oziru sposobne vzdržati konkurenco s tujimi, katerim

se le prerado daje pri nas prednost. Nadejamo se, da bodo odločilni faktorji storili svojo dolžnost in podpisali v prvi vrsti domače obrtnike. Isto velja tudi za umetniška dela. Imamo že lepo število domačih, nadarjenih kiparjev, ki so že dali dokazne svoje zmožnosti in bi bilo le pravično, da se jemlje ozir na nje in jih s tem vapožbudijo, kakor zaslužijo. Upati čemo, da naš glas ne bode glas vpajočega v puščavi.

— Šolska izvestja. Letno poročilo štirirazredne ljudske šole v Vipavi izkazuje, da je na tem zavodu lani poučevalo pet učiteljskih moči. Koncem šolskega leta je bilo vseh šolskih otrok 268; ponavljalno šolo je obiskalo 58 dečkov in deklic.

— Razširjena šola. Trirazredno ljudsko šolo pri Sv. Lovrencu na Dr. polju razširil je deželni šolski svet štajerski v štirirazrednico.

— Neurje. Pretečeni teden je tresčilo v senik na Danjarski plani, občina Sorica. V seniku je bilo sedem oseb, katere je omamila strela. V ponedeljek opoldne se je pridrvila huda nevihta nad Sorico. Med dežjem je padala jako debela toča, ki je napravila jako veliko škodo. Toča je bila tako debela, da se je še drugi dan dobila na planini, debela kot lešniki.

— Iz Tržiča se nam piše, da zadnja toča v goricah Malkovec in Bojnik na srečo ni skoro nič škode naredila.

— Čitalnica v Brežicah. Čitalniški pevski zbor priredi dne 12. avgusta sodelovanjem godbe meščanske garde kostanjeviške na vrtu „Narodnega doma“ velik koncert v prid cerkvenemu stavbinskemu društvu v Brežicah. Začetek ob 4. uri popoldne.

— Anarhisti v Trstu. Razen portirja Jannija in dalmatinskega čevljarja Stipinoviča je tržaška policija aretovala tudi čevljarja Josipa Smertnika, ki je prejemal neki anarhistični list iz Genove.

— Orožje tatinskih lovcev. Danes se je vršila pri sodnji dražbena prodaja vsakovrstnih pušk, samokresov in revolverjev, ki so bili odvzeti raznim obsojencem. Skoro vse to orožje se je dobilo pri tatinskih lovcih. Da bi to orožje ne prišlo zopet v roke take vrste ljudi, je kranjsko društvo za varstvo lova kupilo vso to zalogo. Dobilo je nad 100 pušk in kacic 40 samokresov in revolverjev. Nekateri teh pušk so take, da je tatinski lovec bil vselej v smrtni nevarnosti, kadar je streljal.

— Asfaltovanje Šelenburgovih ulic, ki je trajalo precej dolgo časa, je bilo v soboto dognano in se je ulica ta dan zopet odprla prometu. Novi tlak se prav dobro reprezentuje; če se bo tudi po zimski obnesel tako kakor sedaj, pokaže prihodnost.

— Sleparstvo. V soboto popoldne je prišel neznan človek v prodajalnico k Stakulu z listkom, na katerem je bila ponarejena štempilija kranjske stavbinske družbe. Predložilvi listek s podpisom polirja, na katerem je zahteval 25 kg sira in 7 kg suhega špeha, češ, da bode družba plačala. Stakulu sta se zdela listek in podpis sumljiv in napačen. Vprašal je telefonično družbo, katera je takoj pojasnila, da se je s falsifikatom hotelo vpriporiti sleparstvo. Mej tem jo je pa neznan človek popihal.

— Ukradeni hranilniški knjižici Kranjske hranilnice. Posestnici Margareti Dimnik v Tupaličah je bila ukradena hranilniška knjižica z vlogo 460 K, Mariji Pengov tudi iz Tupalič pa knjižica z vlogo 1060 K.

— Pretep. Josip Mencinger in Matija Valentincič sta se v soboto na skladišču kranjske stavbinske družbe sprla, med preprirom je Valentincič udaril Mencingerja z železnim merilom po glavi in ga lahko telesno poškodoval.

— Našel je Jožef Mevšnik, vratar v Kozlerjevi pivovarni, v bližini tmoske cerkve srebrno žepno žensko uro, katero je pri njem dobil.

— Mestna posredovalnica za delo in službe. Od 29. julija do 3. avgusta je dela iskalo 8 moških delavcev in 39 ženskih delavk. Delo je bilo ponudeno 17 moškim delavcem in 51 ženskim delavkam 91 delavcem je bilo 65 odprtih mest nakazanih in sicer pri 6 moških in 32 ženskih. Od 4. januarja do 3. avgusta je došlo 1929 prošenj za delo in 1787 deloponudeb, 3090 delavcem je bilo 1974 odprtih mest nakazanih in v 1168 slučajih se je delo vsprejelo. Delo ali službe dobe takoj: 1 ključavničar, 1 trgovski hlapec, 1

kočijaž, 11 konjskih hlapcev, 1 natakarica na račun, 3 navadne natakarice, 2 orožniški kuharici, 5 gostilniških kuharic, 4 navadne kuharice, 1 sobarica, 9 deklic za vsako delo, 7 deklic k otrokom, 5 kuhinjskih deklic, 10 dekel za kmetijska dela in 1 učenka za šiviljo. Vajenci za trgovine in obrta.

— Zdravstveno stanje v Ljubljani. Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 22. do 28. julija kaže, da je bilo novorojencev 15 (= 22.27 ‰), umrlih 30 (= 44.55 ‰), mej njimi jih je umrlo za ošpicami 1, za škarlatico 1, za vrtico 1, za jetiko 10, za vnetjem sopilnih organov 2, za različnimi boleznimi 15. Mej njimi je bilo tujcev 8 (= 22.3 ‰), iz zavodov 16 (= 44.6 ‰). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer za ošpicami 1, za škarlatico 1, za vrtico 2 osebi.

* 16letni morilec. V pivovarni v Pfaffenhofenu službujočega Leonarda Ehleiterja so od 24. julija pogrešili. Orožništvu se je to naznanilo 20. julija, ker so ljudje sumili, da je umorjen. In res so našli njegovo truplo med žitom. Sled je kazala, da ga je morilec tja pripeljal na vozičku. Preiskava je dognala, da ga je umoril 16letni sin kočarja v Lauterbachu. Ehleiter je zasačil fanta pri tatvini, zato ga je fant ubil.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 6. avgusta. Na Vidmu in Favoritnu je prišla policija nekaj delavcev, ki so na sumu, da so z Brescijem v zvezi. Aretovanje se je zgodilo, ker je sporočila policija v Milanu, da je Bresci dobil 30. julija pismo z Dunaja. Policija bi rada dognala, kdo je pismo odposlal.

Dunaj 6. avgusta. Danes so bili trije delavci obsojeni v večmesečno ječo, ker so odobrvali umor kralja Humberta.

Monza 6. avgusta. Pogreb kralja Humberta bo imel docela vojaški značaj. Kraljevska familija je določila za stroške 1 milijon.

Rim 6. avgusta. Določeno je, da bo sprejel krsto kralja Humberta, ko dospe v Pantheon, nadškof genovski, ki bo celebriral v petek slovesno črno mašo.

Milan 6. avgusta. Do včeraj se je vedel Bresci dostojno. Včeraj pa je postal tako silovit in surov, da so ga stražniki morali vtakniti v silovni jopič za deset ur. Bresci je zahteval, da ga peljejo k ravnateljstvu.

Pariz 6. avgusta. Aretirani delavec Valette je anarhist in je bil v družbi z Salsonom, ko je napadel šaha.

Pariz 6. avgusta. V aveni Saint Quin je nastal v vojaški konjarni velik požar. Vse konje so rešili, a tri osebe so se ponesrečile.

Geneva 6. avgusta. Luccheni, ki ne dobiva nobenih poročil in ne ve ničesar o umoru kralja Humberta, se je izrazil, da bo kralj Humbert umorjen.

Beligrad 6. avgusta. Včeraj pomiloščeni bivši minister Tavšanovič je tako bolan, da so ga morali iz inkvizitne bolnišnice prepeljati v privatno zdravilišče.

Bukarešt 6. avgusta. Včeraj ponoči je 19letni Bolgar Stojan Dimitrov iz političnih motivov ustrelil licejskega profesorja Mihajleana. Morilec je dospel te dni iz Skoplja, da umori profesorja, ki je Macedonec in urednik lista, ki dela iredentsko bolgarsko agitacijo.

London 6. avgusta. Iz Tsientsina se poroča 31. julija, da se je sklep glede skupnega operiranja, ki naj bi se začelo 1. avgusta proti Pekinu, preklical.

London 6. avgusta. Vest, katero je razposlal Reuterjev biro iz Šanghaja, da se je Lihungčang umoril, ni še potrjena in je neverjetna.

London 6. avgusta. 2000 Rusov in Japoncev je prodrlo do Nintšvanga ter ondi zadelo na večji oddalek Kitajcev, ki so bili menda predstraža kitajske armade, ki stoji pri Pejčangu. Japonci so streljali s topovi na Kitajce, ki pa niso odgovarjali. Pač pa so streljali sovražniki prav dobro s puškami. Radi terena ni bilo možno Japoncem prodirati. Vendar so imeli Japonci tri mrtve in 25 ranjencev.

Darila.

„Dijaški kuhinja v Kranju“ so darovali „Zaljuči prijatelji ob prebitki izgubi Fran Deisingerja, sodnega kancelista v Škofjiloki, namesto venca na krsto 42 K, katero sta nabrala gg. sodni svetnik Fran Mikuš in učitelj Slavko Fila“.

Globus-Extrakt

za Svjetlanje jest najbolje sredstvo za svjetlanje kovinâ

Puščice po 10, 16 in 30 h se dobivajo povsod.

Vsaka poskušnja vodi k trajni uporabi.

1382-2 Iznajditelj ter jedini izdelovalec:

Fritz Schulz junior, Heb in Lipsija.

Pri Ervinu Burdyeh-u, lekarju v Škofji Lokli se dobiva (321-51)

ustna voda

z novim antiseptikom katero je sestavil sobozdravnik dr. Rade Fria, katera ohrani sobe smiraj zdrave in bele, ter zamori vsako gnjilobo. Steklenica, zadoščajoča za eno leto, stane 3 kroni, po pošti 3-05 kroni.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 304-3 m. Srednji srčni tlak 736-0 mm.

AVGUST	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempe- tura v °C	Vetrovi	Nebo	Pada- vina v 24 ur
4.	9. zvečer	727-8	19-1 brezvetr.	del. jasno		
5.	7. zjutraj	731-7	15-2 sr. jvzhod	oblačno		
	2. popol.	731-7	17-4 sr. jvzhod	oblačno		37-8 mm.
6.	9. zvečer	732-0	14-3 sl. svzhod	dež		
7.	7. zjutraj	731-8	12-3 sl. jvzhod	dež		
	2. popol.	732-7	18-4 sr. jvzhod	del. oblak.		15-5 mm.

Srednja temperatura sobote 20-2°, normale: 19-6°; ves dan daljno grmenje, zvečer močno bliskanje, potem nevihta. Srednja temperatura nedelje 15-6°, normale: 19-5°.

Dunajska borza

dne 6. avgusta 1900.

Skupni državni dolg v notah	97-75
Skupni državni dolg v srebru	97-40
Avstrijska zlata rentâ	115-90
Avstrijska krona rentâ 4%	97-55
Ogrska zlata rentâ 4%	115-45
Ogrska krona rentâ 4%	90-80
Avstro-ogrski bančni delnice	1712-.-
Kreditne delnice	663-75
London vista	242-95
Španski drž. bankovci za 100 mark	118-52 1/2
20 mark	23-67
20 frankov	19-33
Italijanski bankovci	90-50
C. kr. cekini	11-39

Zahvala.

Za vse dokaze srčnega sočutja o britki izgubi nepozabnega nam soproga, očeta, tasta, deda in strica gospoda

Valentina Sadnikar

izrekamo vsem prijateljem in znancem najsrčnejšo zahvalo.

V Ljubljani, dne 6. avgusta 1900.

(1573)

Zaljuči ostali.

Učenec

krepak in zdrav, iz boljše hiše, zmožen obeh deželnih jezikov, se vsprejme. 1571-1
Naslov: Jožef Wagner, trgovina z mešanim blagom v Smarji pri Jelšah.

Prodajalec

galanterijske stroke, ki je popolnoma več slovenske korespondence, se pod ugodnimi pogoji vsprejme. Istotako tudi

učenec.

(1569-1) Ivan Kordik v Ljubljani.

Podpisani priporoča poštenega, pridnega in zanesljivega kmečkoga

dečka

kateri ima veselje do kupčije. Dopršil je 4. razred s prav dobrim vspehom. Pogoji: vzdrževanje za čas pouka, zato pa se čas pouka za 1 leto podaljša. Star je 14 let. Več pove Jakob Žebre, učitelj v Starem Trgu pri Rakeku.

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1900. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga iz Trbiča. Ob 12. uri 5 m. po noči osonni vlak v Trbič, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selthal v Ansee, Isl, Solnograd, Zell ob jezuru, Lend-Gastein, Inomost; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 17 m. s jutraj osonni vlak v Trbič, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selthal v Solnograd, Inomost, čez Klein-Reifling v Linc, Budejevica, Plzen, Marijine vane, Heb, Francove vane, Karlove vane, Prago, Lipako; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m. dopoldne osonni vlak v Trbič, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Dunaj. — Ob 4. uri 6 m. popoldne osonni vlak v Trbič, Beljak, Celovec, Ljubno; čez Selthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezuru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevica, Plzen, Marijine vane, Heb, Francove vane, Karlove vane, Lipako, Dunaj via Amstetten. Ob 7. uri 9 min. zvečer osonni vlak v Jesenic. Vrhna tega ob nedeljah in praznikih ob 5. uri 41 min. popoldne v Podnart-Kropo. — **Proga v Novomestu in v Kočevju.** Osonni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano juž. kol. Proga iz Trbiča.** Ob 5. uri 15 m. zjutraj osonni vlak s Dunaja via Amstetten, iz Inomosta, Solnograda, Linca, Steyra, Isla, Anseea, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. Ob 7. uri 45 min. zjutraj osonni vlak iz Jesenic. — Ob 11. uri 16 m. dopoldne osonni vlak s Dunaja via Amstetten, iz Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Planja, Budejevica, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezuru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Pontabla. — Ob 4. uri 38 m. popoldne osonni vlak s Dunaja, iz Ljubna, Selthala, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m. zvečer osonni vlak s Dunaja, iz Lipakega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Planja, Budejevica, Linca, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. Vrhna tega ob nedeljah in praznikih ob 8 uri 20 min. zvečer iz Podnarta-Kropo. — **Proga iz Novoga mesta in Kočevja.** Osonni vlaki: Ob 8. uri in 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane drž. kol. v Kamnik.** Ob 7. uri 28 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. in ob 10 uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — **Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika.** Ob 6. uri 49 m. zjutraj, ob 11. uri 6 m. dopoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 9. uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. (1306)

Učenec

se vsprejme pri tvrdki (1503-8)

Štefan Lapajne v Idriji.

Stanovanje

s 4 sobami, kopalnim kabinetom in pritliklinami se odda na Jurčičevem trgu št. 1 z novembarskim terminom. (1563-2)

Lepo stanovanje

z dvema sobama in kuhinjo se odda za novembarski termin. Istotam se odda velika delavnica, ki se lahko rabi za skladišče. — Izve se: Sredina šte. 16 (Prule), I. nadstropje, levo. (1549-2)

Brockhaus

Conversations-Lexicon

13. izdanje, nov (1551-2)

se proda za 45 gl.

Kje? pove upravništvo „Slov. Nar.“.

Restavracija

najbolje poslujoča, v sredini mesta ležeča in popolnoma na novo opremljena,

se proda takoj po ugodnih pogojih.

Več se izve v upravništvu „Slov. Naroda“. (1545-3)

Gostilna

(sedaj Vipavska zadruga) na Bregu h. št. 1 se odda z gostilniškimi prostori in stanovanjem za gostilničarja

s 1. novembrom t. l. v najem.

Več se izve pri hišni tamkaj. (1554-2)

pisarno ali trgovino

zelô pripravna

dva prav lepa prostora

se takoj oddasta

v Šelenburgovih ulicah šte. 1.

Natančnejša pojasnila daje gospa Šešarkova v bližnji trafiki. (1537-3)

Št. 24.149.

Razglas.

Vsled sklepa c. kr. mestnega šolskega sveta v Ljubljani z dné 14. julija 1900, šte. 496, se ima v prihodnje šolsko leto na I. in II. mestni obrtni pravilnici pričeti s 16. septembrom in prenehati z 31. majem.

Pouk se ima v prihodnje vršiti ob nedeljah od 9.—12. ure dopoldne, ob torkih od 7.—9. ure zvečer in ob petkih od 7.—8. ure zvečer.

Na obrtni nadaljevalni šoli, spojeni s c. kr. realko v Ljubljani, se ima pa vsled sklepa šolskega odbora obrtne nadaljevalne šole z dné 22. junija 1900 v prihodnje večerni pouk ob delavnikih pričeti ob 7. uri zvečer, dočim ostaneta nedeljski dopoldanski pouk in šolska doba sploh neizpremenjena.

To se daje vsem obrtnim gospodarjem in vajencem tem potom na znanje.

V Ljubljani, dné 25. julija 1900.

C. kr. mestni šolski svet.

Ivan Hribar, predsednik.

Čestitam in se radujem z Vami na tako dobrem izdelku

piše odličnega trgovca gospod J. Prelog iz Trsta „Prvi kranjski tovarni testenin Žnidaršič & Valenčič v Htr. Bistrici“.

Original tega pisma z dné 22. januarja t. l. je vsakemu na ogled.

Op. št. S. 12/00/1

Konkurzni edikt.

O imovini vpisane tvrdke: „J. C. Praunseis“ prodajalna z delikatesami v Ljubljani protokolliranega trgovca Ivana Karola Praunseisa v Ljubljani se je razglasil dne 3. avgusta 1900 trgovski konkurz.

Konkurzni komisar: c. kr. dež. sod. svetnik Karol Wenger v Ljubljani. Začasni upravnik mase: dr. Maks pl. Wurzbach, odvetnik v Ljubljani.

Volilni narok dne 13. avgusta 1900 dopoldne ob 10. uri, pri tej sodnji v izbi št. 15 pred konkurznim komisarjem.

Zglasilni rok: do dne 22. septembra 1900. Narok za likvidovanje in poravnavo dne 2. oktobra 1900 dopoldne ob 10. uri, pri tej sodnji, v izbi št. 15 pred konkurznim komisarjem.

C. kr. deželna sodnija v Ljubljani, oddelek III.,

dne 3. avgusta 1900.

Plzenska zadruga pivovarna v Plznu

išče jamščine zmožnega

zastopnika za Ljubljano in okolico.

Ponudbe z dokazom dosedanjega delovanja naj se vpošljejo do dné 15. septembra 1900 naravnost imenovani pivovarni. (1572-1)

Ludovik Masaryk

tč. zastopnik v Ljubljani v „Narodnem domu“.

Prodaja plzensko pivo v steklenicah.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Josip Noll.

Četrta ponatis brošurice

„Izgubljeni Bog!“

je izšel

in se dobiva v L. Schwentnerjevi knjigo-tržnici komad po 20 vin., po pošti 3 vin. več.

Koncipijenta

sprejme odvetnik na Primorskem pod jako ugodnimi pogoji.

Ponudbe pošljejo naj se upravništvu tega lista pod: „Dr. S.“ (1515-2)

Lepo stanovanje

v I. nadstropju, obstoječe iz 3 sob in pritliklin, odda se za novembarski termin v Frančiškanskih ulicah št. 6 (Miklošičava cesta št. 4). (1523-6)

Več pove lastnik Alojzij Pogačnik.

Dva učenca

dobrih starišev, katera sta saj štirirazredno ljudsko šolo popolnoma dovršila, ter imata veselje za trgovino, sprejme takoj

Dragotin Novak (1536-3)

trgovec v Trebnjem na Dolenskem.

Na Jurčičevem trgu šte. 3 prej Andr. Doktoričeva prodajalnice se takoj odda

prodajalnica

Povpraša naj se pri gosp. Jakobu Zalazniku Stari trg št. 21. (1521-4)

Lepo stanovanje

obstoječe iz 3 prostornih, proti jugu ležečih parketiranih sob, s kuhinjo in s pritliklinami vred, z lastnim vrtom in paviljonom in uporabo pralnice in kopalne sobe se odda od 1. novembra t. l. v Kuhnovih ulicah št. 21, nasproti domobranski vojašnici. (1553-2)

Trgovski pomočnik

izurjen v trgovini s špacerijskim, galanterijskim in manufakturnim blagom, išče službe. — Ponudbe se prosijo pod: „J. O. poste restante Žir“. (1552-2)

Kleparska obrt

v Kranju

nad 65 let obstoječa, se zaradi boleznih pod ugodnimi pogoji in v dobrem stanju takoj odda.

Več ustno pri lastniku F. Z., Kranj h. št. 154. (1532-5)

Št. 24.149. (1541-2)

Lastnina in tisk „Narodne Tiskarne“.